

Gabinet osobliwości Juliana Tuwima

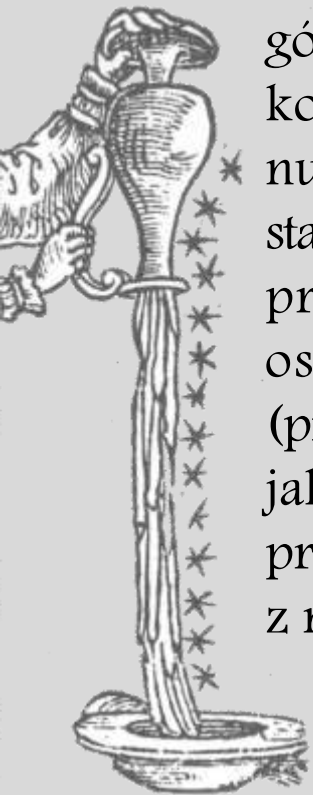
Julian Tuwim

- Rok 2013 został ogłoszony przez Sejm RP Rokiem Juliana Tuwima.
- Tuwim urodził się 13 września 1894 roku w Łodzi.
- Polski poeta żydowskiego pochodzenia, autor wierszy dla dzieci i dla dorosłych.
- Piszący skecze i piosenki dla kabaretów m.in. Qui Pro Quo, Cyrulik Warszawski teksty satyryczne do prasy; kierujący działem humoru w Polskim Radiu.
- W czasie II wojny światowej przebywał na emigracji, z której powrócił w 1946 roku i zamieszkał w Warszawie.
- Zmarł na atak serca 27 grudnia 1953 roku w Zakopanem.

Gabinet osobliwości

- czyli *kunstkamera*, to poprzednik muzeum;
- nazwa popularnych wśród władców i szlachty, szczególnie w XVI i XVII wieku, kolekcji dzieł sztuki, numizmatów, zabytków starożytnych, egzotycznych przedmiotów i innych osobliwości, kuriozów (przedmiotów dziwnych), jak np. róg jednoroźca, przedmiotów związanych z magią i alchemią.

Osobliwości Tuwima

Muszę obiektywnie stwierdzić, że gdyby istniała u nas (a może by ją stworzyć?) katedra dziwologii, mógłbym wobec braku odpowiednich wykwalifikowanych konkurentów, z czystym sumieniem wykładać ten przedmiot.

Posiadam nieprzebrane mnóstwo nikomu niepotrzebnych informacji. Mój księgozbiór, przez 35 lat gromadzony, dziś nie istniejący [zniszczony w czasie drugiej wojny światowej – przyp. red.], składał się – nie w całości oczywiście, ale w dobrej połowie – z dzieł osobliwych, rzadkich, dziwnych groteskowych.

J. Tuwim, *Słowo wstępne do Cicer cum caule, czyli groch z kapustą*, Warszawa 2009.

Dzieciństwo i pierwsze pasje

Przez pewien czas zbierałem zioła lekarskie, przywoziłem do miasta z łąk inowłodzkich miętę, rutę, macierzankę, dziewannę, suszyłem, w torebki układałem. Nikt się tym nie leczył. Więc po co? dlaczego? (...) W tym samym mniej więcej czasie była mania kosmetyczno-wonnościowa. Już nie siarkę i saetrę kupowało się u p. Thorna [aptekarz – przyp. red.], lecz wonne olejki: goździkowy, różany, jaśminowy, octy jakieś aromatyczne, w których gotowało się skórki od cytryn, wanilię i bobkowe liście (wawrzyny! wawrzyny!), mieszało się, kombinowało, zaprawiało, w zakorkowanych buteleczkach trzymało... Po co? Nie wiem. Sądzę, że po to, aby w przyszłości być poetą.

J. Tuwim, *Nauka szkolna i zainteresowania pozaszkolne*, w: tegoż, *Pisma prozą*.

Warszawa 1964, s. 51–52.

Zainteresowania lingwistyczne

Julian Tuwim od dziecka fascynował się lingwistyką, zbierał słowniki i gramatyki najróżniejszych, nawet najbardziej egzotycznych języków, porównywał poszczególne słowa, szukał powiązań znaczeniowych.

Eksperymenty językowe w poezji:

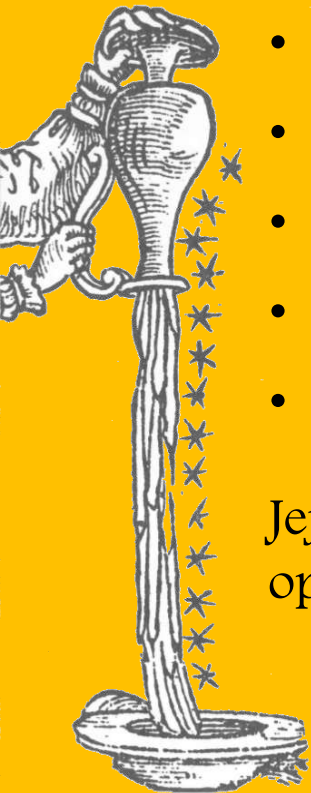
- Dążenie do stworzenia takiego języka poetyckiego, który nie miałby odpowiedników w życiu codziennym, byłby „pozarozumowy”.
- Poszukiwanie mitycznego języka prasłowiańskiego, niemającego odpowiednika w żadnym istniejącym języku słowiańskim (umowne archaizowanie) – *cykl Słopiewnie (tu m.in. Słowisień)*.

W kręgu Skamandra

Skamander – grupa literacka działająca w dwudziestoleciu międzywojennym, do której należeli:

- Julian Tuwim,
- Kazimierz Wierzyński,
- Jan Lechoń,
- Jarosław Iwaszkiewicz,
- Antoni Słonimski.

Jej nazwa pochodzi od rzeki opływającej Troję.

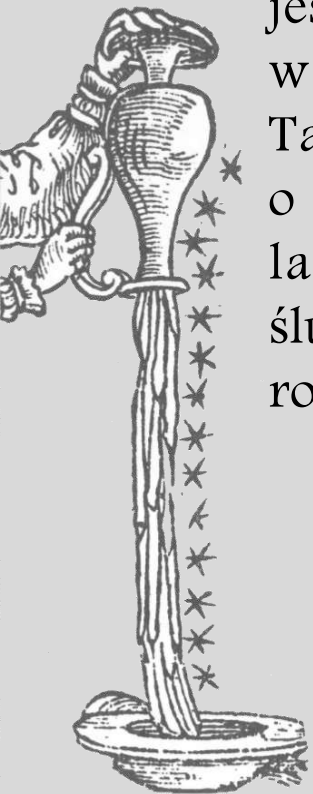

Program literacki:

- **Urbanizm** – tematem poezji staje się miasto, jego mieszkańcy, codzienność.
- **Witalizm** – optymizm, radość życia, zachwyty nad przyrodą i biologią (fizjologią człowieka i natury).
- **Panteizm** – świat jest wartością sakralną, w każdym jego elemencie tkwi pierwiastek boski.
- **Język potoczny**, kolokwialny w poezji.

Tuwim liryczny

Tuwim jest autorem wielu wierszy miłosnych, których adresatką była żona poety Stefania, którą poznał jeszcze w czasach nauki w gimnazjum w 1912 roku. Ta młodzięcza miłość, o którą poeta zabiegał wiele lat, została uwieczniona ślubem dopiero w 1919 roku.

Liryzm w poezji:

- Obecny przede wszystkim w wierszach miłosnych i osobistych;
- Charakteryzuje się tradycyjną, subtelną nastrojowością, trudno dającą się określić atmosferą i ledwo uchwytnym tonem emocjonalnym;
- Odwołania do impresjonizmu – opisywanie świata poprzez pryzmat osobistych wrażeń i doznań.

Tuwim zaangażowany

Julian Tuwim był doskonałym obserwatorem życia.

W swojej poezji piętnował negatywne zjawiska społeczne takie jak głupota, obłuda, pozerstwo, nietolerancja.

Wielokrotnie był obiektem ataków antysemickich, na które odpowiadał często jadowicie i dosadnie w swoich wierszach.

Cechy poezji:

- **Ekspresjonizm** rozumiany jako poezja oparta na żywiołowym wyrazie silnie przeżywającej jednostki.
- **Satyra** – często ostra krytyka społeczeństwa.
- **Ironia.**
- **Brutalizacja** języka i świata przedstawionego.
- **Groteska** – zestawienie elementów poważnych z komicznymi.

W prezentacji wykorzystano:

- zdjęcie ławeczki Tuwima w Łodzi autorstwa BiLK_Thorn, na licencji CC BY-NC, flickr.com;
- ilustrację z 1655 r. przedstawiającą gabinet osobliwości Ole Worma, duńskiego fizyka i antykwariusza – *Museum Wormianum*, Domena Publiczna, wikipedia.org;
- rycinę z książki *Czary i czarty polskie oraz Wpisy czarnoksiężskie i Czarna msza*, napisał, wybrał i przypisami opatrzył Julian Tuwim A.D 1923, Warszawa 2010.

Prezentację przygotowała:

Magdalena Rusnok

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

WBPiCAK

w Poznaniu

